สภาพการบริหารจัดการและแนวทางพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

The Administration and Guidelines for the Development of the Standardized Schools under the Jurisdiction of the Office of the Secondary Educational Service Area 29

ณัฐริณีย์ สาระพัฒน์, สุรางคนา มัณยานนท์ และ นวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์
Nattharinee Saraphat, Surungkana Manyanon and Nawaratwadee Chinakarawat

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 โรงเรียน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 291 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง และครูผู้สอน จำนวน 255 คน โดยเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 หมวด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ 2) การเปรียบเทียบการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหาร และครูที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหาร และครูที่มีอายุ ตำแหน่งและวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำสูง ควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีแผนการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานเน้นความเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรวางแผนการพัฒนาเชิงรุกให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมของไทยในปัจจุบัน ควรศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมวางแผนในทุกขั้นตอนของการบริหารการศึกษา ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความทันสมัยและมีระบบสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ควรมีการสนับสนุน และพัฒนาบุคลกรทุกด้าน เพื่อให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านการจัดการกระบวนการควรกำหนดรูปแบบการจัดการกระบวนการบริหารสถานศึกษาควรมีความชัดเจน การออกแบบโครงสร้างการบริหารงานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันตามสายงาน ด้านผลลัพธ์ การพัฒนาการบริหารต้องทำเป็นระบบ ตั้งแต่ผู้นำองค์กร ผู้นำระดับปฏิบัติงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้เสีย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, แนวทางพัฒนา, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstracts

The objectives of the present work were 1) to study the administration and development of the standardized schools under the jurisdiction of the Office of the Secondary Educational Service Area 29, 2) to compare the administration and development of the standardized schools in the study as classified by sex, ages, positions, education levels, and academic ranks and 3) to explore the recommendations on the development and management of the quality of the schools under the jurisdiction of the Office of the Secondary Educational Service Area 29. The samples were school executives and teachers in nine schools in the 2019 academic year. A total number of 291 subjects were 36 school executives and 255 teachers. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test.

The research found that :

1) Concerning the management and development of the standardized schools under the jurisdiction of the office of the Secondary Educational Service Area 29, it was found that the school executives and teachers held their views at a high level on seven aspects, arranged in a descending order of significance as follows: organizational leadership, strategic planning, focus on learners and stakeholders, analysis and management of knowledge, personnel, process management and results. 2) As regards, a comparison of the management and development of the schools under study as classified by sex, ages, positions, educational levels, and academic ranks, it was found that the school executives and teachers different in sex and educational levels held a different view with a statistical significance of .05. The executives and teachers different in ages, positions and academic ranks did not hold different views. 3) Considering the guidelines for the administration and development of the schools under study, the following were found. On organizational leadership: the school executives should possess high leadership, play a role in changes, have a vision, a tangible development plan, a good governance, and a transparency. On strategic planning: an aggressive plan should be made to keep up with the changing world and Thai society; strengths and weaknesses should be assessed to develop the schools. On learners and stakeholders: stakeholders should be allowed to participate in the planning process of the educational administration. On an analysis and management of knowledge: updated information should be utilized and systematized; experts in the field should be available to supervise the rapidly growing changes. On personnel: there should be support for the personnel; they should be developed to be experts in their assigned tasks. On the process management: the administrative process for the schools should be clearly determined; the administrative structure should be related to the line of work. On results: the administrative work should be carried out at all levels ranging from leaders and teachers to students, students' parents and stakeholders.

Keywords: Administration, Guidelines for the Development, Standardized Schools

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553 เน้นให้มีการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นด้วยการปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาที่เน้นให้มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการซึ่งการยกระดับคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 24) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความจำเป็นอย่างรีบด่วน ที่จะต้องเร่งหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะและความสามารถต่าง ๆ ซึ่งเริ่มดำเนินการกับโรงเรียนนำร่อง จำนวน 500 โรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2553 และขยายผลสู่โรงเรียน มาตรฐานสากลรุ่นที่ 2 จำนวน 232 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 732 โรงเรียน ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการศึกษาของ UNESCO ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to Know, Learning to Do, Learning to Live Together และLearning to Be รวมถึงการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ (Thailand Quality Award : TQA) (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2557, หน้า 3)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเฉพาะส่วนของการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ซึ่งถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้ทราบแนวทางการดำเนินตามระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่จะนำไปสู่โรงเรียนต้นแบบ ตลอดจนการพัฒนาไปสู่ TQA : Thailand Quality Awards ตลอดจนทราบปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาและแนวทางการดำเนินการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางเพื่อวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพ เป็นแนวทางการวางแผนกลยุทธ์และโครงการต่าง ๆ รวมถึงเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา ด้วยระบบคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29

ผลการวิจัย

1) สภาพการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 หมวด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ 2) การเปรียบเทียบการบริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหาร และครูที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหาร และครูที่มีอายุ ตำแหน่งและวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำสูง ควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีแผนการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานเน้นความเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรวางแผนการพัฒนาเชิงรุกให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมของไทยในปัจจุบัน ควรศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมวางแผนในทุกขั้นตอนของการบริหารการศึกษา ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความทันสมัยและมีระบบสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ควรมีการสนับสนุน และพัฒนาบุคลกรทุกด้าน เพื่อให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านการจัดการกระบวนการควรกำหนดรูปแบบการจัดการกระบวนการบริหารสถานศึกษาควรมีความชัดเจน การออกแบบโครงสร้างการบริหารงานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันตามสายงาน ด้านผลลัพธ์ การพัฒนาการบริหารต้องทำเป็นระบบ ตั้งแต่ผู้นำองค์กร ผู้นำระดับปฏิบัติงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนได้เสีย